

Pregó de la Festa de Sant Romà

Pregoner: Germinal Ros i Martí

Data: 12 de novembre de l'any 1993

Ajuntament de
Lloret de Mar

SAMLM
SERVEI D'ARXIU MUNICIPAL DE LLORET DE MAR

Germinal Ros

Un home del segle XX al servei del seu poble

En Germinal Ros i Martí va néixer a Lloret el 18 de novembre de 1908. Durant la guerra civil va ser empresonat i portat a un camp de concentració. Va viure exiliat a París fins l'any 1975, que va retornar a Lloret.

Des del seu retorn, Germinal Ros va treballar en projectes socials, culturals, polítics i de solidaritat. Així, el 1978 va refer i revitalitzar el PSUC a Lloret, va fundar l'Associació Popular d'Amics de la Cultura l'any 1979 i va ser regidor de l'Ajuntament a les primeres eleccions democràtiques.

També durant deu anys va tenir cura de la secretaria de la llar de jubilats i ara també s'ocupa de l'Associació de Familiars de Malalts d'Alzheimer.

Ha escrit articles a diferents diaris i revistes, té editats dos llibres, Un home del segle XX i Al servei del poble. És col·laborador habitual de la revista Lloret Gaceta i actualment també és membre del Consell Municipal de Cultura.

Pregó

Senyor alcalde, respectades autoritats, senyores, senyors, amics i companys. Els saludo i els desitjo molta salut! Amb motiu de celebrar els meus 85 anys, el senyor alcalde va proposar-me que m'encarregués de pronunciar el pregó de les Festes de Sant Roma del 1993.

Vaig acceptar aquest honor amb la condició que gaudís de bona salut en el moment de les festes. Hi hagué algun escèptic que va preguntar-me si seria capaç de realitzar el pregó: li vaig respondre que sí; durant la meua vida he hagut de fer front a proves difícils i he acceptat el risc. Generalment me n'he sortit bé, encara que també he tingut alguns desencerts.

Acceptada la proposta calia saber, exactament, que és un pregó. He consultat el diccionari i he vist el que hi ha escrit sobre el tema. Hi he llegit que pregó és equivalent a crida i a discurs literari que hom pronuncia en públic en ocasió d'una festivitat, cosa que encaixa bé amb el caràcter que té el present pregó. Hi ha també altres significats de pregó: amonestacions que es pronuncien a l'església amb motiu del casament d'una parella i una versió popular que significa esbombar o divulgar una notícia que es vol que sigui coneguda.

Qui té cura de transmetre la informació és el pregoner, que en parlar de Lloret anomenem «Es Nunci». Cercant per documentar-me sobre la figura d' «Es Nunci» he trobat les traces dels membres de la família Illa, o sigui, la família vinculada a «Can Maitanquis». Un d'ells es deia Bartomeu i els seus fills, Antoni i Joan, també van continuar amb la feina de tocar la trompeta. Aquesta feina consistia en anar a la Casa de la Vila, on li comunicaven els anuncis oficials que preveïen el dia i horari de la recaptació d'impostos i contribucions, quan s'havien de presentar els quintos perquè els tallessin, quan la gent havia d'anar a vacunar-se contra la verola, etc.

Baixant les escales de la Casa de la Vila i sortint, a l'esquerra, hi havia un minúscul mercat de verdures i llegums. Davant de la peixateria, al costat de la confiteria de can «Tossa nou», hi havia els marxants de fora, els que venien vetesifils o teixits, i encarregaven a «Es Nunci» dir que a la plaça podien trobar les «tres b» reunides, és a dir «bo, bonic i barat»; també hi havia gent que quan havia perdut alguna cosa ho feien saber a través del nunci per si algú ho havia trobat. El darrer nunci fou l'Antonio Pulgarín, originari de Peñarroya (Còrdova) i resident al barri de Puigventós. També hi havia d'altra gent que podríem anomenar «pregoners», els drapaires, que anaven cridant que compraven pells de conills, etc. i els que anunciaven, també cridant, que venien «Castanyes calentes i bones». M'ha semblat necessari entrar en la vessant popular dels pregoners, que havien de tenir uns bons pulmons per bufar el bec de la trompeta i tenir la veu clara i forta perquè tothom els entengués.

Havia d'escollir el tema del pregó i em va semblar que podria interessar als assistents fer un resum dels vint pregoners pronunciats a Lloret

Ajuntament de
Lloret de Mar

SAMLM
SERVEI D'ARXIU MUNICIPAL DE LLORET DE MAR

des del 1966. Llegint els vint pregons hi he trobat que els temes es repeteixen. Em va semblar que ho havia d'evitar. Si ho he aconseguit ja ho diran els oients.

Haig de dir que estudiant els pregons he après molta història de Lloret. A l'escola hi vaig aprendre nocions d'història de Catalunya, d'Espanya i la història universal, però mai van ensenyar-me la història de Lloret. Em temo que a hores d'ara deu continuar aquesta carència.

I tornant al significat del mot pregó que, com hem vist, és molt ampli, jo prefereixo la definició que se'n fa a les edicions del Departament de Cultura de l'Ajuntament de Lloret quan publica els pregons realitzats. A la portada dels Quaderns s'hi pot llegir: «Paraules d'exaltació de la Història i els Valors de Lloret de Mar». Vosaltres veureu si aquesta definició és correcta.

El primer pregoner fou Guillem Díaz-Plaja, un home il·lustre, membre de la Real Academia de la Lengua Española, que pronuncia el seu pregó en català, l'abril de 1966, al Museu Arqueològic de Girona. He preguntat a l'Esteve Fabregas per que es va fer a Girona i no a Lloret. L'Esteve, que fou un dels organitzadors de l'acte, m'ha respost que es commemorava el mil·lenari de Lloret i que era una mena d'homenatge també als canonges del Capítol de Girona, que durant molt de temps tingueren sobirania sobre Lloret.

Guillem Díaz-Plana féu, en aquella ocasió, una brillant lliçó magistral. Recordava els orígens de Loredo, que va associar a les cultures grega i llatina, i la importància que tenia i té Lloret en el món mediterrani.

L'historiador va estendre's sobre temps més recents que van contribuir a la prosperitat de Lloret. Aquell pregó fou el brillant inici de la sèrie de pregons que avui comentem.

El segon pregó fou pronunciat cinc anys més tard, el primer de març de 1971, amb motiu de la celebració del guardó de «Lloret, ciutat pubilla de la sardana».

Un eminent advocat barceloní, Octavi Saltor, que era al mateix temps un catalanista de signe moderat i un membre destacat de l'Òmnium Cultural i del Ballet Popular, en fou l'autor.

L'orador glossava la sardana, la qual cosa va permetre fer un gran discurs ple de lirisme sobre la significació universal de la sardana com a senyal d'amistat entre els pobles.

El 15 de març de 1976 l'escriptor Tomas Roig i Llop va pronunciar un pregó que tenia com a tema «L'adoració a Santa Cristina»

En els anys 50 havia vist a Tomas Roig i Llop a les assemblees del Casal de Catalunya a París o a les sessions culturals que el Casal organitzava a la Sorbona. No podia imaginar aleshores l'estreta vinculació de l'escriptor a Lloret i que havia viscut al carrer de la Vila, a casa d'Esteve

Ajuntament de
Lloret de Mar

SAMLM
SERVEI D'ARXIU MUNICIPAL DE LLORET DE MAR

Carles, que fou un dels meus mestres. Tampoc podia imaginar que fos el pare d'una amiga meva, Montserrat Roig, una escriptora morta jove. Montserrat Roig em deia un dia que a una obra seva descrivia un incendi a un hotel de Tossa quan en realitat el fet va passar a Lloret.

En el seu pregó Tomas Roig recordava: «Parlar de Lloret de Mar i de Santa Cristina, del seu paisatge, de les seves figures, de la seva historia i de les seves llegendes és tan atractiu que d'una manera suavíssima em llenço a fer-ho entre el somni i la realitat. I entre el somni i la realitat em ve aquell consell de Cícero: quan parlis en públic, mira de fer-ho amb una certa calma, veuràs que les paraules llisquen totes suaus com si anessin en una barca amb els remes enlaire».

Tots els que parlem en públic hauríem de seguir aquest consell. Tomas Roig recordava, al final del seu pregó, els seus amics lloretencs, entre ells, l'Esteve Carles.

El 17 de novembre de 1977 es pronuncia el primer pregó dedicat pròpiament a les Fires i Pestes de Sant Roma.

El lloc on es va pronunciar el primer pregó al que he fet referència va ser Girona; els dos següents al cinema Loredó. El lloc escollit aquesta vegada fou aquesta mateixa Sala d'Actes de l'Ajuntament, lloc que considero més idoni; més tard es feren a la Casa de la Cultura, per retornar finalment a la Casa de la Vila.

A partir d'aquells anys, tot i que la Festa Major continua essent per Santa Cristina, va potenciar-se la Festa Major d'hivern, per Sant Roma. El fet que els lloretencs estiguin molt enfeïnats per Santa Cristina i que puguin dedicar menys temps al seu lleure no impedeix que tothom consideri que Santa Cristina i totes les seves cerimònies - excursió marítima, processó, «S'amorra, amorra», ball de plaça, etc., siguin la festa més gran de l'any. Per Sant Roma la gent té més lleure, més temps per divertir-se i converteixen la festa en una gran setmana, en la que divertiment i cultura es complementen. Aquell any, 1977, era molt important. Feia poc que hi havia hagut canvis fonamentals en l'estructura de l'Estat; estàvem a l'inici d'un sistema democràtic amb el qual tornàvem a tenir les llibertats fonamentals: d'expressió, de pensament, de reunió, d'associació. Acabàvem de sortir de les tenebres polítiques i marxàvem vers la democràcia.

Fou significatiu que el pregoner d'aquell any fos Narcís-Jordi Aragó, un escriptor que havia demostrat la seva actitud en favor de les llibertats nacionals, socials i polítiques. En la presentació que va fer, amb el seu habitual humor, en Joan Domènech, recordava que aquell any havia desaparegut del pressupost municipal l'«empleu» de pregoner, que ja hem evocat i que per nosaltres era sobretot «*Es Nunci*».

Narcís-Jordi Aragó, en el seu pregó, féu un resum de la historia lloretenca des dels primers poblats ibèrics fins al món dels vaixells i

navegants. Fou quelcom més que un pregó: en realitat era una vertadera lliçó de civisme.

El 17 de novembre de 1978 va encarregar-se de pronunciar el pregó l'escriptor Ernest Corral i Coll del Ram. En el seu pregó, amb una gran varietat de temes, l'orador demostrava la seva coneixença de Lloret. Va explicar la capacitat de rebel·lar-se que tenen els lloretencs quan creuen que són víctimes d'injustícies. Va fer referència a la Revolta dels Joseps, del 1788, quan els pescadors van refusar pagar el delme del peix, que era un impost feudal que havien de pagar per exercir el seu ofici i pel fet de varar la barca a la platja. Aquest tema va ser ben estudiat per Francesca Mas.

Un altre fet important relatat per Corral fou una protesta que tingué lloc l'any 1934 a la platja de Santa Cristina. Una dama anomenada «Doña Inés» tenia la intenció d'instal·lar un balneari a la platja de Santa Cristina, tan estimada pels lloretencs. Hi hagué protestes, però aquesta senyora semblava tenir influència a la Comandància de Marina, al Govern Civil de Girona i als ministeris de Madrid, i havia assolit tots els permisos per tirar endavant l'obra, però en falta va un. No comptava amb la voluntat dels lloretencs, que no volien que la platja fos desfigurada. Una gran concentració de gent de Lloret va anar a Santa Cristina i van tirar tot el material al mar: fusta, maons, ciment ... La senyora promotora es va adonar que no podia fer res contra el poble i va abandonar el projecte.

Comentat aquest fet, l'escriptor Josep M. Pons i Guri podia escriure: «... aquell bell indret s'havia salvat gracies a un cop del poble per la fermesa solidaria dels lloretencs».

Corral, en el seu pregó, donava una versió sobre el nom que es va donar a la nostra costa. Sembla que Joaquim Ruyra havia proposat anomenar-la «Costa Serena», encara que finalment s'imposés el nom de «Costa Brava», que Ferran Agulló li va donar.

L'escriptor Josep Pla també hi va dir la seva. En la seva *Guia de Catalunya*, Pla escriu: En el litoral de la Selva, Lloret té avui una preponderància total. La costa que constitueix el bloc mariner de la Selva és gairebé en tota la seva extensió un penya-segat que, de Blanes a Tossa, té una gran dolçor amb petites platges de sorra forta i neta.» Pla afegeix més avall: «... i a partir de la zona de Tossa el litoral s'aixeca amb un caràcter aspre i silvestre».

Llàstima que, malgrat les belles paraules de Josep Pla, l'especulació desenfrenada hagi desfigurat la Costa Brava.

A la cronologia dels pregons pronunciats a Lloret amb motiu de les festes de Sant Roma i altres solemnitats, hi he inclòs el discurs que va fer el 2 de juny de 1979 un il·lustre membre de l'Institut d'Estudis Catalans, Joan Triadú i Font.

**Ajuntament de
Lloret de Mar**

SAMLM
SERVEI D'ARXIU MUNICIPAL DE LLORET DE MAR

La conferència, pronunciada a Lloret i que va presentar la Carme Bausili, tenia com a tema «La sardana, exemple per a totes les llengües i pera tots els pobles».

Deia l'orador aquell dia a Lloret: « ... dels tipus de danses que s'han ballat i es ballen entre nosaltres, la sardana és probablement l'única que ens diferencia .. .i ens singularitza. Perquè a les altres danses, riques d'inspiració i bellesa que anomenem en general populars i al conjunt de les quals donem el nom de ballet, hi ha el que podríem anomenar una especialització .. . »

I insistia en el que representa una sardana com a missatge de pau i germanor. I com una mena de missatge resumia Triadú: «La nació catalana viurà si aprèn a ésser, ésser en llibertat ... Cal que sàpiga ésser un poble, una nació, una pàtria, una cultura.»

El 16 de novembre de 1979 el pregoner era Antoni M. Aragó i Cabañas, director de l'Arxiu de la Corona d'Aragó, persona molt indicada per tractar el tema, que era «El desvetllament de la vila», tant per la seva funció com pels seus lligams familiars amb Lloret. El seu pregó va constituir una aportació molt important a la coneixença de la Vila de Lloret, especialment de la seva història. Per l'auditor del pregó, que era jo, es tractava d'una lliçó d'història viva, amb la que jo aprenia coses que abans ignorava. Més d'una vegada he comentat la necessitat que a les escoles es dediqui més temps a l'estudi de la història local i també a la necessitat d'organitzar llargues caminades amb els alumnes de les escoles per conèixer Lloret directament sobre el terreny.

Llàstima que, amb el temps, no s'hagi incrementat més la plantació de llores, que són el símbol de Lloret. Com diu Aragó, el lloret és: « ... un arbust pel tronc del qual puja una saba generosa i activa que es plasma a través de diverses edats i cultures: neolítica, ibèrica, romana, hispano-goda i, finalment, catalana», i evoca les restes del Puig-rodó, del Puig de Castellet, de Montbarbat i del Sepulcre Roma. I comenta el desplaçament de la gent, que romanien terra endins, vers el mar, embrió remot del Lloret actual, amb els seus primers habitants, Martí Morell, Pere Saragossa i Arnau de Bosch.

També explica que el 1298 el canonge de Girona Ramon de Montoliu i la dama Elisenda de Lloret establiren a Martí Moren, el primer lloretenc «del mar», en un solar de l'Areny; fa 700 anys d'aquest esdeveniment.

L'aportació d'Antoni M. Aragó a la història de Lloret és d'un gran valor.

El 15 de novembre de 1980 Jaume Ministral i Masia va pronunciar el pregó de les festes de Sant Roma. El pregoner era periodista, conegut sobretot per les seves cròniques, tant a la radio com a la premsa, de contingut humorístic, que li havien donat en aquells anys una gran popularitat. El pregó, per a alguns, ha de ser festiu i Ministral podia donar-li

aquesta tonalitat. Ministrat va sortir-se'n prou bé, de l'encàrrec que li havien fet. En el seu pregó apareixien una quantitat de tòpics que han de donar fama a Lloret: l'opera Marina, amb Jordi, el capita-tenor, l'aigua clara, la qualitat de la sorra, les tradicions populars ... Ministrat, que sap servir-se dels mots, va parlar sense aprofundir. És quelcom que agrada i el públic ho va demostrar aplaudint el pregoner.

El 14 de novembre de 1981, amb les festes, hi hagué un nou pregó i un nou pregoner que no era pas desconegut pels lloretencs. Pius Pujadas, que era mestre d'escola, va escollir el periodisme, ofici que corresponia als seus gustos. Va començar a Tele-Exprés, després fou director del Punt Diari, també fou editorialista al diari Avui, i passa més tard al Diari de Barcelona. D'ell en tinc un bon record personal, ja que d'aquesta època de director del Punt daten les meves primeres col·laboracions al diari. Pius Pujadas coneixia molt bé el Lloret d'aquells anys ja que, en contacte amb la natura, solia acampar a l'estiu per la rodalia del «Rancho Chico», coneixia els «homenots» de Lloret, els que col·laboraven amb els sistema i els -no gaire nombrosos- que s'hi oposaven.

En aquell temps hi havia a Lloret un projecte, que no acabava de resoldre's, molt interessant: la construcció del barri dels pescadors. Amb la seva campanya de premsa va contribuir que, d'una vegada, aquella obra es dugués a terme. En Pius Pujadas, que combinava bohèmia i treball, podia parlar de Lloret amb plena coneixença i això fou el que va fer en el seu pregó, que va ser un bon pregó.

El 13 de novembre de 1983 fou el torn de Salvador Sunyer, que fou Senador per l'Entesa dels Catalans i ha estat durant tres legislatures alcalde de Salt. Pels lloretencs encara és quelcom més: un amic de Lloret, que ha estat professor de català a l'escola del vespre per molts lloretencs. Eren els temps en que la celebració de la Diada de l'Onze de Setembre era un acte polític, i Sunyer vingué a Lloret a parlar-ne, amb l'acord de totes les forces democràtiques. Per molts de nosaltres Salvador Sunyer és un lloretenc adoptiu.

Responent a les preocupacions d'aleshores (s'estava preparant la discussió de la Constitució i de l'Estatut de Catalunya), Sunyer va exposar de manera correcta el que és una Nació. Havia estudiat les opinions de Rovira i Virgili sobre la qüestió i va referir-se a Catalunya com un territori, una llengua, una historia, una cultura i una voluntat de ser (les ganes de ser-ho), que és la definició més acceptada i a la que hi afegiríem, per la nostra part, la comunitat de vida econòmica.

En tot cas, en el pregó pronunciat per Salvador Sunyer hi traspuava el seu amor per Lloret.

El 12 de novembre de 1983 el pregoner fou Jaume Sobrequés, que fou Senador per Girona per l'Entesa dels Catalans. És un historiador que ha tingut el gran mèrit d'ordenar i acabar la monumental Historia de Catalunya d'Antoni Rovira i Virgili. És director de l'Arxiu Històric de la Ciutat de

Barcelona i també un culé convençut que els telespectadors podien veure cada setmana a l'emissió de «La barberia». Si tornem als temps que celebràvem els Onze de Setembre davant de la Casa de la Vila, recordo que vaig presentar-lo al públic en una d'aquelles celebracions ciutadanes.

Des del meu punt de vista, estrictament personal, crec que dels vint pregons que he estudiat, el que féu Jaume Sobrequés és un dels més importants. Es tractava de parlar de sis segles de vida lloretenca.

L'existència de Lloret com a poble data del 966, almenys pels documents trobats, tot i que la importància de Lloret es manifesta quan el nucli urbà es trasllada a la vora del mar, en el port o grau. Això passava vers el 1346. El poble va passar per moltes calamitats: la pesta negra el 1348, la incursió dels pirates genovesos el 1353, diverses epidèmies que havien causat molts morts entre els infants.

Malgrat tot, la vitalitat dels lloretencs era gran: Lloret tenia 66 cases o focs, Tossa en tenia 81, Palamós 79, Santa Coloma 134 i Girona, capital de la vegueria, 1590. És curiós llegir el fogatjament (cens) de 1497: hi trobem ja els cognoms més corrents a l'hora actual, que demostren una certa estabilitat de les famílies lloretenques.

Sobrequés havia escollit el tema «La població de Lloret al llarg de la història (segle XIV al XX)» i va aportar en la seva conferència una vàlida documentació sobre aquest tema, amb la solidesa que li dóna la seva qualitat d'historiador.

El 10 de novembre de 1984 el pregoner fou el Molt Honorable President de la Generalitat, el senyor Josep Tarradellas i Joan.

Per un servidor fou un encert de l'Ajuntament invitar Josep Tarradellas. Per d'altres persones, en canvi, la invitació no era correcta; és possible que en alguns hi hagués raons polítiques per manifestar-se en contra. Finalment, n'hi havia d'altres a qui no agradava que vingués un home polític. Alguns pensen que el pregó és un acte exclusivament religiós, destinat a honorar Santa Cristina o Sant Roma o a glorificar l'aigua, el sol, els arbres, el blau de l'horitzó i la sorra de la platja, o a la part lúdica amb molta dansa, bon menjar i bon beure.

En començar aquest pregó ja he donat la meua versió del que és un pregó, assumint el que està escrit a la primera plana dels Quaderns editats per l'Ajuntament que reproduïxen els pregons i que diu: «Paraules d'exaltació de la història i dels valors de Lloret de Mar»

En el temps d'exili a París jo m'havia acostumat a veure Tarradellas que presidia diferents actes, fos per honorar els vuitanta anys de Pau Casals, el festival de la Nova Cançó Catalana o altres actes culturals que els catalans exiliats organitzàvem. Però el meu record de la seva persona se centra en aquesta mateixa Casa de la Vila; era el 7 d'agost de 1979, durant l'incendi a «Los Pinars» que tants morts va ocasionar. Era una nit tràgica per a tots; no hi havia llum elèctrica i uns quants estàvem amb la llum de

Ajuntament de
Lloret de Mar

SAMLM
SERVEI D'ARXIU MUNICIPAL DE LLORET DE MAR

les espelmes fent rotllana entorn del President, que manifestava la pena que sentíem nosaltres.

Que va dir-nos el President en el seu pregó? Que veníem d'una llarga lluita per la democràcia i pel recobriment de les llibertats nacionals i que calia mantenir-nos units.

Era el discurs d'un home polític que se'ns adreçava en un llenguatge habitual en ell.

En aquesta lluita per les llibertats de Catalunya i dels altres pobles d'Espanya hi figuren els noms dels quatre Presidents: Francesc Macià, Lluís Companys, Josep Irla i Josep Tarradellas, els quals, fins a l'hora de la mort, foren fidels a les idees de progrés. I això val la pena recordar-ho en un acte com el d'avui.

El 12 de novembre de 1985 l'encarregat de fer de pregoner fou l'Esteve Fàbregas i Barri, l'Estevet; justament considerat com l'escriptor de Lloret, perquè és el que més ha escrit sobre el nostre poble, i també perquè no s'ha mogut mai de Lloret. En el seu pregó, l'Esteve Fàbregas declarava que no tenia importància la polèmica oberta a Lloret sobre quin Sant Roma veneren els creients, si el Sant Roma diaca o el Sant Roma soldat. El pregoner recordava la sort de Lloret que, estant vinculada als Comtes de Barcelona fou venuda, en pagament de deutes, al *Cabilde* dels canonges de la ciutat de Girona.

Com ja havia fet Sobrequés, Fàbregas recordava com vivia la gent de Lloret. El 1714, en el moment en que la ciutat de Barcelona queia en mans de les tropes de Felip V, el metge i el notari de Lloret no guanyaven més de 60 lliures a l'any (150 pessetes de 1985). A tots ens semblarà un jornal miserable ja que a més, el metge era el barber del poble i el notari, un modest escriptor públic.

El 1778, Carles III va aixecar la prohibició als catalans de comerciar amb Amèrica. El poble de Lloret sembla desvetllar-se. El 1787, nou anys més tard, en el cens de Floridablanca apareix una sola persona a Lloret en qualitat d'estudiant, mentre que hi apareixen 590 mariners. De cop i volta sembla que els pagesos, els bosquerols i la gent dels oficis haurien adquirit una professió marinera. Les ganes d'anar a fer fortuna a ultramar, segurament, estimulaven el canvi.

A partir de llavors, diu Fabregas, Lloret fou un poble on s'hi vivia bé i la gent tenia ganes de divertir-se.

A en Joan Domènech i Moner li correspongué la tasca de pronunciar el pregó de les festes el 14 de novembre de 1986, però ja trobem el nom d'en Domènech el 1971 amb motiu de l'elecció de Lloret com a ciutat pubilla de la sardana. No és d'ahir la seva dedicació al món de la cultura amb múltiples vessants: ensenyament, arqueòleg en els seus moments perduts, historiador, i humorista sempre; sense oblidar una dedicació política que el va portar a l'alcaldia de Lloret.

Té una gran producció escrita i el dia que Domènec vulgui publicar les seves obres completes, podria tenir feina per retrobar tot el que ha escrit investigant el passat. Domènec recordava en el seu pregó lloretencs il·lustres que no van assolir la fama per la seva cultura, o que van fer fortuna, com el banquer Gelats ... Fou una activitat més modesta la que els va donar fama: eren «barmans». Em refereixo a Constantí Ribalaiga i a Miquel Boades, que tingueren fama a la ciutat de l'Havana. Ribalaiga fou l'inventor d'un còctel famós, el «daikiri», popularitzat per Ernest Hemingway, que sabia apreciar els alcohols. La composició de la beguda en qüestió és una mica secreta: hi ha rom, sucre, canyella i algun altre component del qual els «barmans» prefereixen guardar-ne el secret,

Domènec va parlar també d'una història de Lloret plena de fantasia que s'inicia amb l'ocupació de Canyelles per part dels romans i que s'acaba a l'època actual amb els usuaris del port de turisme que pateix aquella cala.

Evocava també aquest pregó els privilegis feudals, com ara el «dret de cuixa», que formava part dels «mals usos» abolits per la Sentència de Guadalupe del 13 de novembre de 1473, atemptatoris contra la dignitat humana.

Una altra data evocada per Domènec és la del primer d'abril de 1802, quan cessa el domini del Capítol dels Canonges de Girona, que eren uns senyors feudals encara que es vestissin amb sotana.

Domènec va referir-se, també, a l'episodi de la platja de Santa Cristina -que ja hem evocat- quan els lloretencs van dir «rotundament no» a un projecte d'empastifar la platja, i que es pot comparar amb els fets de Fuenteovejuna.

El 14 de novembre de 1987 fou el torn d'Arcadi Calzada que era, aleshores, vicepresident del Parlament de Catalunya. Hi ha en la personalitat de Calzada un aspecte que jo desconec i és el fet de ser un important expert en matèria d'art i, sobretot, en pintura.

Com en els anteriors pregons, hi havia també una part repetitiva sobre el cel, el mar, les platges ... Però si anem més a fons, en referir-se a la pintura el seu pregó fou molt brillant. Recordava pintors eminents que han pintat Lloret, servint-se de tota classe de tècniques: Francesc Torrecassana, Matilla, Orihuel, Josep de Togores, Joan Roig i Soler, Gabriel Amat, Domènec Carles, Isidre Borren i, sobretot, Llaverías, un pintor nascut a Vilanova i la Geltrú, però que va viure a Lloret i va pintar-lo de punta a punta, de cala a cala, de platja a platja.

Josep Carner escrivia: «Per Llaverías, el món és fresc com una rosa i el seu món és el nostre món.» Més avall, Carner afegia: «Aquell llop de mar en la seva feina és un exquisit i és un primmirat aristòcrata. Les seves creacions, mil vegades gracioses, us avergonyirien de la grolleria i de la distracció dels vostres ulls que han passat pels indrets que en Llaverías evoca sense adonar-se que era, precisament, el paradís.

L'homenatge que en aquell pregó feia Arcadi Calzada a Joan Llaverías fou d'una gran qualitat literària. El pregoner va acabar recordant els Jocs Florals de Lloret de 1914 i 1920 en els quals van participar Josep Carner, Maria Manent, Carles Riba, Clementina Arderiu i el poeta Bofill i Matas que signa va «Guerau de Liost».

El pregó del 12 de novembre de 1988 fou pronunciat per Enric Matarrodona, que en aquell moment era director del «Punt Diari».

El pregó es ressentí del fet que l'orador, malgrat la seva qualitat de bon periodista, no havia viscut els problemes de Lloret o no s'hi havia interessat.

A Lloret hi ha un públic exigent que vol que el pregó sigui «ben lloretenc», una cosa molt difícil de definir.

L'orador, que ha contret un compromís amb els organitzadors de les festes de Sant Roma, té -ja ho he dit en una altra part d'aquest pregó- uns límits d'expressió i, consultant els pregons passats es troba una gran coincidència de temes: tradicions religioses i lúdiques, espais (sempre els mateixos: Lloret, Santa Cristina, els primers pobladors, l'aventura dels navegants que anaven a Amèrica), tot dit i reït de moltes maneres i amb una certa qualitat en la manera de dir-ho.

En els anteriors pregons, que he comentat, hi havia persones vinculades d'alguna manera al poble; si aquest lligam no existeix, el pregoner s'esforça en fer-ho bé, però no aconsegueix connectar, fondre 's amb els que l'escolten.

El pregó del 10 de novembre de 1989 el va pronunciar Vicenç Villatoro, actual director del diari «Avui», que s'ha manifestat com un bon escriptor i que ha guanyant importants premis literaris.

El problema fou el mateix que l'any anterior. Un pregó d'alt contingut literari però un xic abstracte, perquè no tenia contacte amb la realitat.

Va acabar fent un pregó davant un públic que sap escoltar i que, en el fons del seu cor, voldria tornar a sentir les coses que es van dir en els anteriors, mil i una vegades repetides.

El que és difícil és deixar satisfets els oients malgrat els esforços dels oradors, que són professionals de les lletres, però que difícilment arriben a fer penetrar el seu pensament al públic.

Un altre periodista, home de radio, Jordi Vendrell, va prendre la paraula el 9 de novembre de 1990.

Amb Jordi Vendrell va passar quelcom semblant al que s'ha dit respecte dels casos anteriors.

Hom encarrega el pregó a un periodista de mèrit, fiant-se sobretot de les seves qualitats professionals, que ningú no discuteix.

Jordi Vendrell va trobar dues persones amb ganes d'informar a qui preguntava: l'Esteve Fàbregas i en Joan Sala Lloberas, capaços, l'un i l'altre, de parlar del «Seu» Lloret. En Sala Lloberas, relacionat amb la gent de mar; l'Esteve Fàbregas, coneixedor a fons de la història local i de moltes de les grans i petites intrigues esdevingudes aquí.

Amb les dades recollides, Jordi Vendrell féu un brillant discurs. El 15 de novembre de 1991 fou el torn de Joan Sala i Lloberas. Tots sabíem que seria un «regal» escoltar-lo, perquè aquest pregoner és de Lloret i hi té arrels profundes pel seu ofici de pescador.

Durant la guerra civil es va crear a Lloret una Escola d'Arts i Oficis, dirigida per Orihuel, que va permetre a Joan Sala i Lloberas, i a molts d'altres, rebre lliçons de dibuix i de pintura i ha contribuït que en Joan hagi esdevingut el gran escriptor que és ara, així com, amb el temps, s'ha convertit en el bon escriptor del seu llibre «La gent de mar.»

El pregó d'en Joan Sala i Lloberas restarà en la nostra memòria com un dels millors que hem escoltat.

Arribem al final dels vint pregons estudiats. El 17 de novembre de 1922 (l'any passat), el pregoner fou Jordi Soler, periodista que dibuixa cada dia a «El Punt» i fa reportatges i articles d'actualitat.

Jordi Soler té casa a Lloret i coneix bé els problemes del poble.

Quan creu que és just criticar, critica. I té dues armes poderoses: el llapis i la ploma.

L'any passat li van encarregar el pregó de premsa i corrents; potser això fou la causa que el seu pregó fos molt breu ... però sabem que Jordi Soler té la plena capacitat de fer un gran pregó.

Quan el senyor alcalde em va pro posar d' encarregar-me del pregó de Festes de Sant Roma de 1993 vaig acceptar de seguida, conscient que podia complir l'encàrrec. Vaig decidir fer un pregó diferent als altres, estudiant els pregons pronunciats entre 1966 i 1992.

El fet de preparar aquest pregó ja ha estat per a mi un exercici pedagògic del que jo mateix n'he sortit beneficiat, ja que he après coses de la nostra història local i de les nostres tradicions populars que no coneixia. Vull afegir que entre els pregons estudiats hi he trobat diferències de qualitat. Hi ha personalitats de primer ordre que hi han col·laborat: els qui tenien alguna vinculació amb Lloret, encara que sols fos sentimental, han fet pregons de qualitat, amb un gran fons pedagògic; els que han fet un pregó per «compromís» amb un tema que no sentien, per brillant que fos l'oratória, tenen un nivell qualificatiu més baix. L'amic que treballa al Departament de Cultura de l'Ajuntament, em deia que un dia cal que el pregó sigui «lloretenc».

**Ajuntament de
Lloret de Mar**

SAMLM
SERVEI D'ARXIU MUNICIPAL DE LLORET DE MAR

Per mi, ser lloretenc té un sentit molt ampli; són els homes i les dones que hem fet les persones d'aquí, d'allà o de més enllà que se senten identificades amb Lloret, tant en el món del treball com en el de la cultura.

En el llistat dels pregoners hi trobareu noms de personalitats eminents per les quals Lloret és quelcom més que el paisatge, el mar o la platja i que tenen alguna identificació amb el poble.

Si pogués donar algun consell a la Comissió de Festes de Sant Roma, els diria que fóra necessari que per fer els pregons es pensi en persones amb arrels físiques o sentimentals a Lloret i que cal evitar pregoners que facin un discurs de compromís. Amb tot el mèrit que té preparar-ho, el resultat seria poc positiu.

I, per acabar, us deixo ser jutges del que he dit; vosaltres apreciaren si té algun valor. En tot cas, sols us demano que valoreu l'esforç fet, ja sigui el vostre judici positiu o negatiu.

Us desitjo bones festes i us agraeixo la vostra atenció.